

BILTEN APOSO

*juli/srpanj do
decembar/prosinac 2020.*

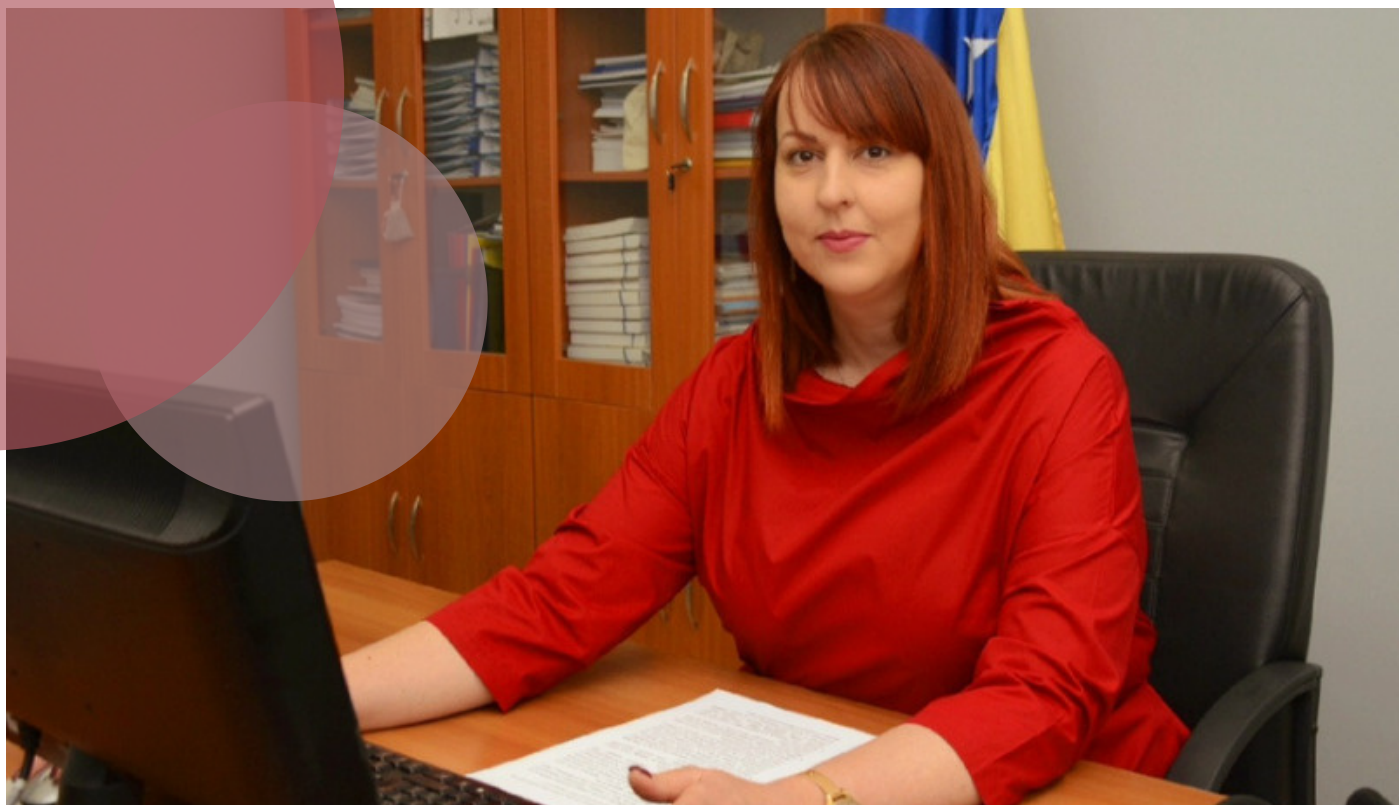
AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO,
OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

*Kratki pregled aktivnosti Agencije za
predškolsko, osnovno i srednje
obrazovanje u razdoblju od 1.7.2020. do
31.12.2020. godine*

SADRŽAJ

Uvodna riječ - ravnateljica Agencije Maja Stojkić.....	2
TIMSS 2019.....	3
Što nam je pokazalo TIMSS istraživanje.....	4-6
Stručna konferencija.....	7-8
Gradimo kvalitetno obrazovanje zajedno.....	9
Smjernice za inkluzivni odgoj i obrazovanje.....	10
Standardi učeničkih postignuća	10

UVODNA RIJEČ

Globalna pandemija ne da nije uvela pasivnost i hibernaciju u rad Agencije, nego nas je potakla na inovativnost, uporabu kreativnih rješenja i novih tehnologija tako da smo, u konačnici, imali jednu od uspješnijih poslovnih godina.

Tijekom 2020. godine uspjeli smo, na temelju već izrađene Zajedničke jezgre definirane na ishodima učenja, definirati standarde učeničkih postignuća za 3., 6. i 9. razred osnovne škole i kraj srednjoškolskog obrazovanja i to iz matematike, materinskog jezika i prirodnih znanosti, čime smo obuhvatili sve one predmete na koje je stavljen naglasak u međunarodnim istraživanjima, a završili smo i standarde za povijest.

Pripremili smo i standarde za predškolski odgoj i obrazovanje, svjesni pozitivnih učinaka predškolskog odgoja i obrazovanja na razvoj pismenosti u cjelini. Završili smo Smjernice za inkluzivni odgoj i obrazovanje, a kontinuirano nastavljamo rad na razvoju standarda zanimanja u srednjem strukovnom obrazovanju i obuci.

Objavili smo rezultate još jednog velikog međunarodnog istraživanja -TIMSS 2019.

Spomenuto istraživanje nam je donijelo pregled

postignuća učenika četvrtih razreda osnovne škole iz matematike i prirodnih znanosti, ali i potvrdilo kako našoj djeci, u odnosu na njihove vršnjake diljem svijeta, nisu pružene iste mogućnosti za ostvarenje punih potencijala.

Rezultati provedenih istraživanja još jednom su potvrdili potrebu za hitnim revidiranjem postojećih NPP-ova i prelaskom na ishode učenja, što je Agencija svih prethodnih godina naglašavala, kao i potrebu za usvajanjem novih pristupa poučavanju i vrednovanju. U istinitost i nužnost provedbe ovih preporuka uvjerali smo se već tijekom prvih mjeseci pandemije i uvjeravamo se svaki novi dan iznova.

Ako želimo realno sagledati stvari, jasno je vidljivo naše (ne)snalaženje u izvanrednim okolnostima te se pribojavamo posljedica koje će ova globalna pandemija ostaviti na znanju učenika općenito pa tako i na rezultatima novih ciklusa istraživanja.

I u novoj godini Agencija će ostati usmjerena na stalni razvoj i poboljšanje kvalitete obrazovanja te neprestano poduzimati sve neophodne korake kako bi pripremila put za cjelovitu obrazovnu reformu u Bosni i Hercegovini.

TIMSS 2019

OBJAVA REZULTATA TIMSS ISTRAŽIVANJA
BIH OPET ISPODPROSJEKA!

Bosna i Hercegovina dobila je rezultate još jednog međunarodnog istraživanja. Ovoga puta radi se o rezultatima TIMSS 2019 studije koja nam je donijela pregled postignuća učenika četvrtih razreda osnovne škole iz matematike i prirodnih znanosti.

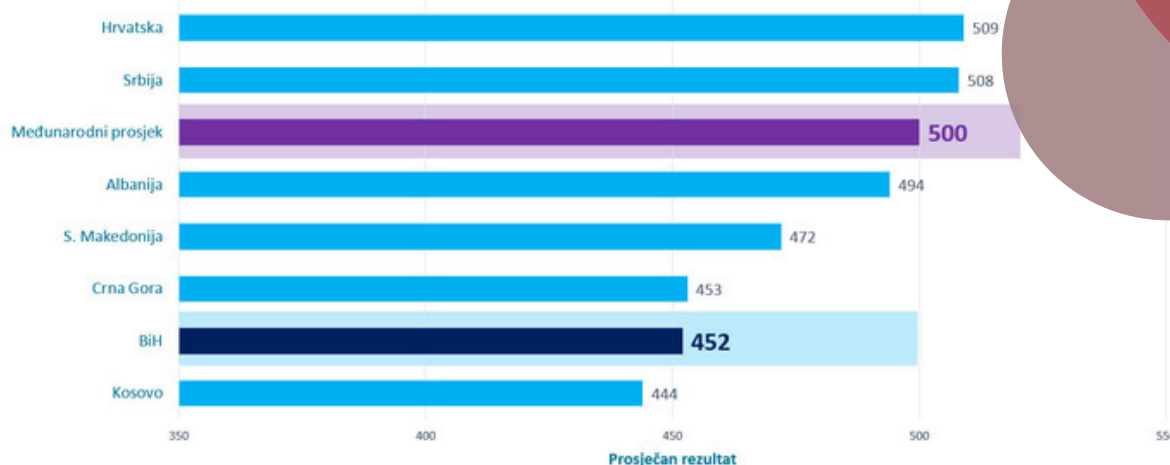
Nažalost, rezultati i ove studije, provedene na uzorku od 5.628 učenika četvrtih razreda iz 178 osnovnih škola u BiH, pokazali su kako su postignuća naših učenika ispod međunarodnog prosjeka.

Učenici 4. razreda u BiH ostvarili su na testu iz matematike 452 boda, a na testu iz prirodnih znanosti 459 bodova. Postignuće ostvareno na oba testa pozicionira BiH ispod prosjeka TIMSS skale koji iznosi 500 bodova i razlika u odnosu na prosjek je statistički značajna,

TIMSS je, uz PISA i PIRLS, jedno od tri najveća međunarodna istraživanja u obrazovanju. Sva međunarodna istraživanja u našoj zemlji provodi Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u suradnji s nadležnim ministarstvima obrazovanja i međunarodnim partnerima. Agencija je javno objavila rezultate i Izvešće s preporukama međunarodnog istraživanja 8.12.2020. godine u programu BHT1, službenoj web stranici Agencije, kao i na društvenim mrežama.

Uspjeh iz matematike u zemljama regiona

Što nam je pokazalo TIMSS istraživanje???

Dosadašnja međunarodna istraživanja u kojima smo sudjelovali (TIMSS 2007, PISA 2018 i TIMSS 2019) pokazala su veoma nisku razinu funkcionalnih pismenosti i učeničkih postignuća u Bosni i Hercegovini.

Loši rezultati nedvojbeno nas navode na zaključak kako su nam potrebne obrazovne politike koje će mlađim generacijama BiH učenika omogućiti kvalitetnije obrazovanje.

U usporedbi sa zemljama u regiji, Bosna i Hercegovina se nalazi na predzadnjem mjestu po postignućima učenika iz matematike - 452 boda. Lošija ostvarenja od nas ima samo Kosovo, dok se naše susjedne zemlje, Hrvatska i Srbija, nalaze iznad međunarodnog prosjeka.

Ispod međunarodnog prosjeka smo i po rezultatima učenika iz prirodnih znanosti.

S ostvarenih 459 bodova, postignuća naših učenika u prirodnim znanostima tek su neznatno bolja od njihovih postignuća iz matematike.

Drugim riječima, postignuća BiH učenika su u prosjeku na razini niske referentne vrijednosti.

Samo 1% učenika (svaki stoti učenik) može odgovoriti najvišim zahtjevima i ostvariti postignuće koje je u naprednoj referentnoj vrijednosti.

Postotak učenika koji rješavaju najzahtjevnije zadatke je u našoj državi za 6% niži od međunarodnog prosjeka!

Čak 24% učenika, gotovo jedna četvrtina, ne može ostvariti ni nisku razinu postignuća iz matematike. Komparacije radi, u susjednoj nam Hrvatskoj ovaj postotak iznosi svega 5%.

Važan činitelj postignuća je utjecaj predškolskog odgoja i obrazovanja.

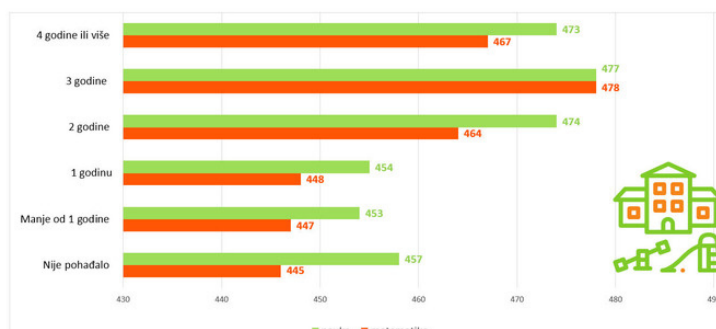
U matematici svaka godina predškolskog programa doprinosi boljim postignućima učenika. Razlika između učenika koji su pohađali predškolski program 3 godine i onih koji ga nisu pohađali je 32 boda!

Razlika u postignućima po spolu među učenicima u BiH iz matematike je 9 bodova u korist dječaka i ona je statistički značajna. U prirodnim znanostima razlika u postignućima je 7 bodova u korist djevojčica i također je statistički značajna.

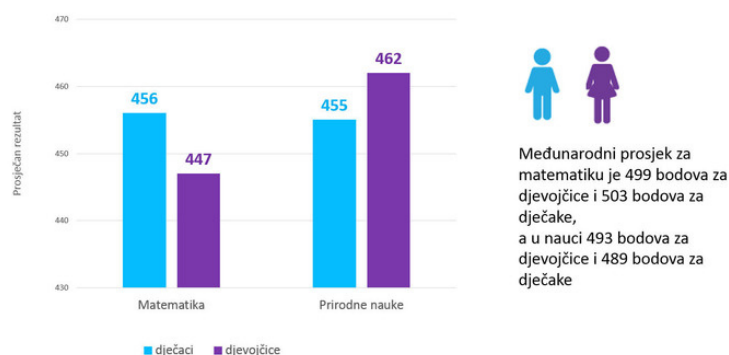
Razlike postignuća učenika u BiH u školama ruralnih i urbanih sredina prema kognitivnim domenama, te sadržajnim domenama u matematici i prirodnim znanostima su statistički značajne u korist učenika škola urbanih sredina.

Razlike postignuća učenika urbanih i ruralnih škola u matematici i prirodnim znanostima također su statistički značajne.

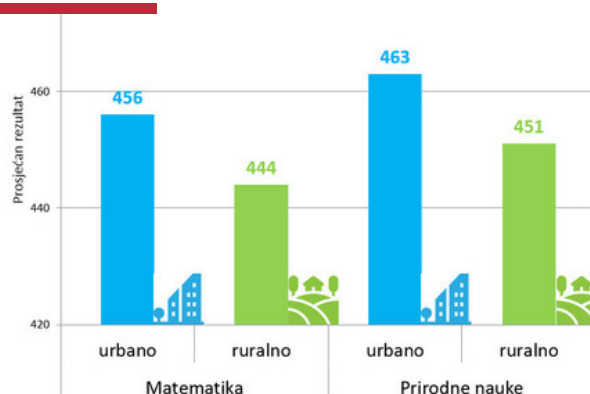
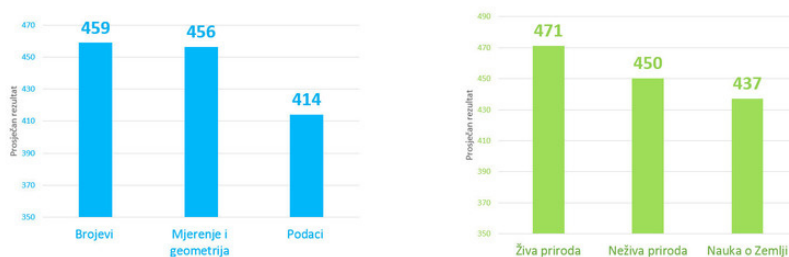
Postignuća učenika iz matematike i nauke u zavisnosti od dužine pohađanja predškolskog odgoja i obrazovanja

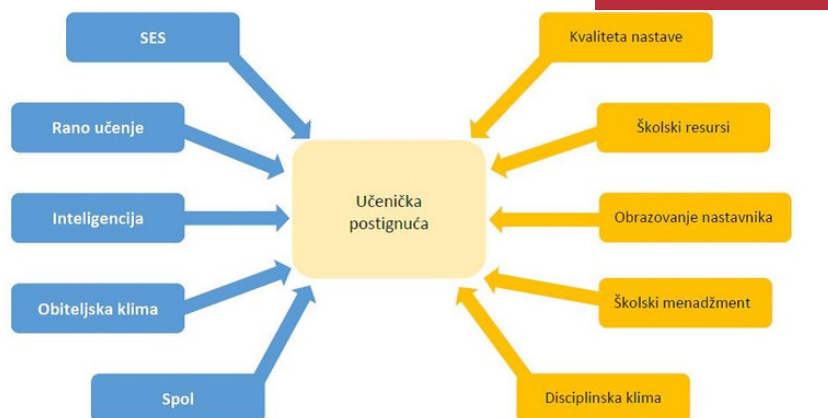

Razlike među spolovima u prosječnim postignućima u matematici i prirodnim naukama

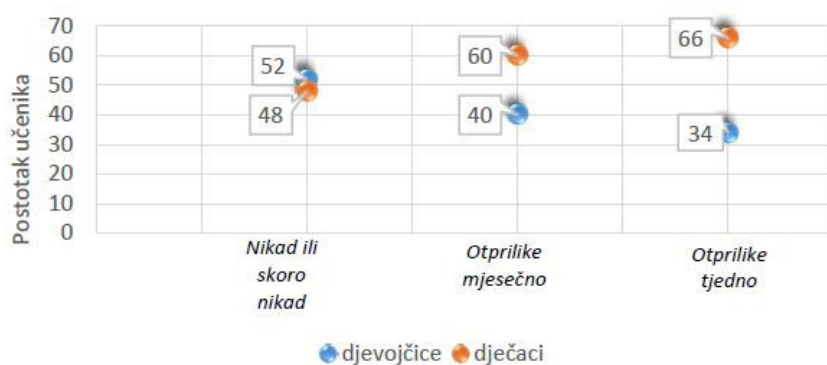
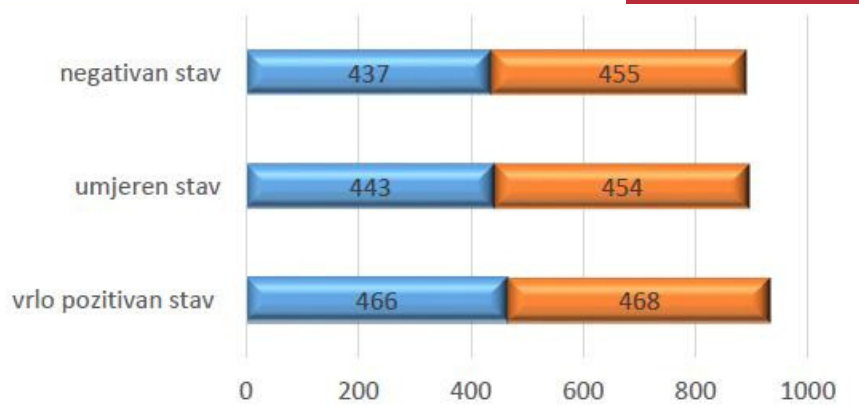

Prikaz postignuća učenika iz BiH u okviru tri oblasti sadržaja u matematici i prirodnim naukama

Zemlja	Prosjeak iz matematike	Znanje (59 zadataka)		Primjena (74 zadatka)		Rasuđivanje (38 zadataka)	
		prosjeak	odstupanje od prosjeka zemlje	prosjeak	odstupanje od prosjeka zemlje	prosjeak	odstupanje od prosjeka zemlje
Singapur	625	640	15	626	0	614	-11
Hong Kong SAR	602	600	-2	606	5	596	-6
Južna Koreja	600	612	13	594	-5	596	-3
Tajvan	599	622	22	600	1	576	-23
Hrvatska	509	508	-2	509	0	510	0
Srbija	508	504	-4	509	1	503	-5
Albanija	494	492	-2	498	4	490	-4
Sjeverna Makedonija	472	470	-2	477	5	470	-2
Crna Gora	453	445	-8	454	1	463	10
BiH	452	444	-8	452	0	461	10
Kosovo	444	445	0	445	1	441	-3

Identifikacija činitelja koji utječu na učenička postignuća te razumijevanje procesa pomoću kojih se ti utjecaji ostvaruju značajno je ne samo za provedbu nekih budućih kurikularnih reformi u BiH nego i za obrazovanje danas.

Naši učenici postižu najbolje rezultate u kognitivnoj domeni rasuđivanja. Potrebno je dodatno osnažiti nastavnike kako bi podržavali aktivno učenje, kao i češću uporabu primjera iz svakodnevnog života.

Pozitivni stavovi učenika 4. razreda prema matematici i prirodnim znanostima imaju važan utjecaj na njihova postignuća, stjecanje znanja i vještina iz ovih područja, kao i na primjenu tih znanja i vještina u životnim situacijama. Pozitivne stavove potrebno je graditi i zadržati i u višim razredima.

Ohrabruje podatak kako velika većina od čak 80% učenika 4. razreda u BiH, pohađa škole koje su veoma sigurne i u kojim vlada klima uvažavanja i poštivanja pravila.

STRUČNA KONFERENCIJA

TIMSS 2019 - NOVA PRILIKA ZA BOLJE OBRAZOVANJE
U BOSNI I HERCEGOVINI

S ciljem diseminacije rezultata TIMSS 2019 istraživanja, Agencija je već 15.12. održala veliku online konferenciju tijekom koje je predstavila sveobuhvatnu analizu prikupljenih TIMSS 2019 podataka.

Uslijed složene epidemiološke, ali i političke situacije, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje s velikim je naporom završila pripreme za javnu objavu rezultata Međunarodnog istraživanja trendova u znanju matematike i prirodnih znanosti u četvrtom razredu osnovne škole – TIMSS 2019.

Rezultati istraživanja našoj zemlji javno su predstavljani 8.12. 2020. godine.

TIMSS istraživanjem dobili smo konkretne, mjerljive i usporedive podatke o postignućima učenika iz matematike i prirodnih znanosti, kao i podatke o obrazovnim i obiteljskim elementima koji utječu na ta postignuća.

Stručnom online konferencijom, održanom samo par dana nakon objave TIMSS 2019 rezultata, Agencija je omogućila sudionicima detaljniji uvid u rezultate i preporuke TIMSS 2019 istraživanja, kao i uvid u praktičan način njihove primjene.

Čak 200 sudionika, kroz tri skupine - predstavnika nadležnih obrazovnih vlasti, pedagoških zavoda i međunarodne zajednice, predstavnika odgajatelja, nastavnika i roditelja te predstavnika akademske zajednice i organizacija civilnog društva, imalo je priliku sudjelovati u raspravama na temu što svatko od nas iz svoje uloge može učiniti po pitanju poboljšanja kvalitete obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Neki od zaključaka i preporuka online konferencije su:

- **Niska postignuća učenika četvrtog razreda**

Postignuća, koja su BiH učenici četvrtog razreda ostvarili na TIMSS 2019 istraživanju, nisu zadovoljavajuća. Prosječni rezultati iz obje oblasti su na razini niske referentne vrijednosti. BiH je među posljednjim zemljama u regiji. Prosječni rezultati u BiH su značajno niži od prosječnih rezultata europskih država.

- **Doprinos pohađanja predškolskog odgoja i obrazovanja**

Svaka godina predškolskog odgoja i obrazovanja doprinosi boljim postignućima na kraju četvrtog razreda. Preporuka je povećati obuhvat predškolskog odgoja i obrazovanja, s posebnim fokusom na uzrast od tri godine života.

- **Kvalitet nastave i nastavnog osoblja**

Nastavnici su kreatori nastavnog procesa koji imaju utjecaj na implementaciju NPP-ova kao i na okolnosti pod kojima se nastavni proces odvija. Nastavnici trebaju mnogo više podrške nego što je imaju. Važno je dodatno osnažiti studente nastavničkih fakulteta, osuvremeniti programe ovih fakulteta i redovito pratiti promjene pedagoškog i metodičkog aspekta rada nastavnika.

- **Doprinos pozitivnog uvjerenja**

Pozitivan stav prema matematici i prirodnim znanostima doprinosi većim postignućima učenika 4. razreda. Potrebno je i dalje graditi ova uvjerenja tako da se ne izgube ili umanje u višim razredima i razinama obrazovanja.

- **Promjene u nastavnom planu i programu ka kurikulumu zasnovanom na ishodima učenja**

Neophodne su promjene u NPP-ovima iz matematike i predmeta prirodnih znanosti, a tu promjenu treba temeljiti na Zajedničkoj jezgri nastavnih planova i programa definiranoj na ishodima učenja koju je izradila Agencija. Potrebno je postepeno uvesti primjere zadataka koji se koriste u TIMSS istraživanju te paralelno obučavati nastavnike za pripremu takvih zadataka.

"Svojoj smo djeci dužni još danas omogućiti najbolje moguće obrazovanje u Bosni i Hercegovini."

GRADIMO KVALITETNO OBRAZOVANJE ZAJEDNO

TEMATSKE RADIONICE - TIMSS 2019 I FAKTORI POSTIGNUĆA

Odmah po objavi rezultata TIMSS 2019 istraživnja Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje najavila je seriju TIMSS 2019 tematskih radionica koje će biti održavane sve do kraja veljače 2021. godine.

Radionice naglasak stavljaju na različite faktore učeničkih postignuća, a održavaju se online, svakoga utorka u 11 sati!

Objedinjene zaključke svih tematskih radionica Agencija planira, posredstvom Ministarstva civilnih poslova BiH, predstaviti svim ministrima nadležnih ministarstava obrazovanja u prvom tjednu mjeseca ožujka 2021. godine.

RASPORED TEMATSKIH RADIONICA

- **05.01.2021.** *Predškolski odgoj i obrazovanje ✓*
- **12.01.2021.** *Kurikulum*
- **19.01.2021.** *Podučavanje i ocjenjivanje*
- **26.01.2021.** *Domaća zadaća i nastavna praksa*
- **02.02.2021.** *Analiza ispitnih zadataka iz matematike*
- **09.02.2021.** *Analiza ispitnih zadataka iz prirodnih nauka*
- **16.02.2021.** *Zajednička jezgra nastavnih planova i programa*
- **26.02.2021.** *Standardi učeničkih postignuća*

SMJERNICE ZA INKLUZIVNI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Postizanje inkluzivnog odgoja i obrazovanja znači mijenjati kulturu, politiku i praksu odgojno-obrazovne ustanove kako bi se odgovorilo na potrebe svakoga djeteta, kao i obvezu da se prepoznaju i uklone prepreke koje sprječavaju dostizanje toga cilja. Kako bi se navedene promjene lakše i ostvarile Agencija je, krajem 2020. godine, objavila Smjernice za inkluzivni odgoj i obrazovanje. Dokument donosi smjernice za promjenu paradigme i pristupa djeci/učenicima, od trenutačno dominantne kategorizacije koja vodi u odvajanje različitih skupina djece/ učenika, prema inkluzivnome pristupu koji u potpunosti uvažava različitosti, ne kategorizira i ne određuje uspjeh na temelju različitih sposobnosti, potreba i interesa.

STANDARDI UČENIČKIH POSTIGNUĆA

Uspostava i unapređenje standarda učeničkih postignuća kontinuiran je proces, tijesno povezan s promjenom položaja i uloge obrazovanja u društvu. Standardi služe kao mehanizam koji osigurava i unapređuje kvalitetu obrazovanja.

Do kraja 2020. godine Agencija je, u suradnji sa stručnjacima iz nastavnog procesa, završila proces revidiranja i definiranja standarda učeničkih postignuća iz matematike, prirodnih znanosti, povijesti te bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika za treći, šesti i deveti razred osnovnog, kao i za završni razred srednjeg općeg obrazovanja.

Standardi su formulirani kao konkretni i operativni iskazi o tomu što učenik zna i može uraditi.

Definirani su kroz stručnu procjenu o potrebnoj i

poželjnoj razini učeničkih postignuća i to na tri razine: osnovnoj, srednjoj i naprednoj.

Jednostavnije možemo reći kako su standardi učeničkih postignuća mjera ostvarenosti ishoda. Konkretiziraju i diferenciraju učenička postignuća po razinama težine i predstavljaju opis razine kvantitete i kvalitete znanja i vještina koje učenici postižu na završetku određene razine obrazovanja.

Primjena standarda omogućava efikasniji i kvalitetniji obrazovni rad te pouzdanije vrednovanje rezultata. Njihova primjena, također, povećava objektivnost svakodnevnog školskog ocjenjivanja, kao i usporedbe školskih ocjena.

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO,
OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje
obrazovanje

Kneza Domagoja b.b.
88 000 Mostar
BiH

Tel: +387 36 329 908
Fax: +387 36 329 908
M: info@aposo.gov.ba

Ovaj e-mail ste primili ukoliko ste nekada
razmijenili e-mail s APOSO, ostavili svoju e-mail
adresu tijekom sudjelovanja u radnim skupinama,
javnim raspravama, anketi ili vas je netko od vaših
poznatika preporučio i dodao na mailing listu.
Ukoliko ne želite primati Newsletter odjavite se na:

info@aposo.gov.ba

ili nas kontaktirajte preko naših službenih stranica:

<https://www.facebook.com/>
<https://www.aposo.gov.ba>